

SVENSKA C1- DEL 2

Tisdagar 7.00-8.30

Fredagar 7.00-8.30

Hur mår du idag?

Berätta om din helg? Vad har du gjort?

Prata, prata, prata

Vilken liten vana i din vardag skulle du ha svårt att klara dig utan?

Finns det något du gör idag som du inte trodde du skulle göra för 10 år sedan?

Berätta om er kända person, dela skärm och visa bilder om ni vill.

När alla har presenterat:

Kände ni till dessa personer innan?

Var det något som förvånade er?

- E** Ta reda på mer om någon av dessa personer från Sverige som varit verksamma utomlands. Sök information på svenska på nätet och försök hitta intressanta detaljer om deras liv. Välj ut det viktigaste och undvik att göra en beskrivning av personens hela liv. Förbered en presentation på fem minuter. Berätta för några andra personer eller för hela gruppen om din person. Använd egna ord och formuleringar.

Jenny Lind, operasångerska på världsturné under 1800-talet.

Zara Leander, skådespelare och sångerska som gjorde succé i Hitler-tyskland.

Gunnar Asplund, arkitekt som länge var mer uppskattad i utlandet.

Emmanuel Swedenborg, vetenskapsman som fick en religiös uppenbarelse och grundade en religion.

Strindberg – svensk bråkstake på vift i Europa (110) »

Det finns en spridd bild att konflikträdsla och konsensustänkande är något typiskt svenskt. En person som motsäger den bilden är national-skalden August Strindberg (1849–1912). Hans liv kantades av konflikter: i familjen, på universitetet, med kritiker, vänner och fruar. Till och med självaste kungen Oscar II fick smaka på Strindbergs stridslystnad. Strindbergs konflikter ledde till skilsmässor, landsflykt och ett kringflackande liv. Och konflikterna avtog inte med åren. Två år före sin död startade Strindberg genom att kritisera Karl XII och kulten kring honom den så kallade Strindbergsfejden, den mest intensiva kulturdebatt som Sverige hade sett.

August Strindberg räknas som Sveriges största författare både inom och utom Sveriges gränser. En stor del av sitt vuxna liv bodde han på olika platser i Europa och flera av hans verk publicerades första gången på andra språk än svenska.

Som ung provade han på många olika sysselsättningar innan han fastnade för författaryrket. Han studerade en kort period på Uppsala universitet men avbröt studierna för att arbeta som lärare. Därefter studerade han till läkare, sökte in till en skådespelarutbildning, jobbade som statist på Dramaten och återvände sedan till studierna på universitetet. Men eftersom han lätt hamnade i konflikt med lärarna avslutade han aldrig sina studier utan tog arbete som konstkritiker på Dagens Nyheter och blev till sist anställd på Kungliga biblioteket där han fördjupade sig i litteratur- och kulturhistoria och i kinesiska språket. Strindbergs debutroman *Röda rummet*, som utkom 1879, beskriver Arvid Falks liv i huvudstaden och är en drift med i stort sett alla samhällsinstitutioner. Boken blev en skandalsuccé och startskottet för ett liv som författare och opinionsbildare. Men även i fortsättningen skulle han ägna sig åt många olika områden: kemi, fotografi, måleri och ockultism.

Mellan åren 1883 och 1899 levde Strindberg i vad han själv kallade för landsflykt och exil. Hans samhällskritiska böcker hade skaffat honom många motståndare, men i hans paranoida värld blev dessa motståndare dödsfiender. En annan anledning till exilen var möjligheten att etablera sig som stor författare i någon av kulturmetropolerna Paris eller Berlin vilket han tänkte skulle ge honom erkännande även i Sverige. Dessutom bodde kulturella förebilder som konstnären Carl Larsson och den norske författaren Henrik Ibsen utomlands.

Frankrike, Schweiz och Tyskland

Till Frankrike reste Strindberg första gången 1883 för att skriva en text om just Carl Larsson som bodde i orten Grez-sur-Loing tillsammans med andra svenska konstnärer. Han gjorde också en reportageresa för att skildra livet bland de franska bönderna.

Året därpå flyttade författaren med familj först till fransktalande Schweiz. Efter en kort vistelse i Paris blev tysktalande Schweiz Strindbergs vistelseort. Han beskrev Schweiz som ett paradiset på jorden och relationen till hemlandet blev alltmer ansträngd speciellt efter att det blivit en rättegång runt hans novellsamling *Giftas*, i vilken han skrivit nedlåtande om religion i allmänhet och nattvarden i synnerhet. Brottet han anklagades för var hädelse, och många mäktiga personer, bland andra kung Oscar II, ville förbjuda hans böcker. Efter denna rättegång bestämde sig Strindberg för att aldrig mer bo i Sverige och hans paranoia blev värre.

År 1887 bodde Strindberg i Bayern i Tyskland där han skrev romanen *Hemsöborna* som baserades på hans sommarvistelser på Kymmendö i Stockholms skärgård. De riktiga hemsöborna, alltså de boende på Kymmendö, blev så förargade över hans beskrivning av livet på ön att han aldrig mer var välkommen dit. Sverige kallade han för "smörgåslandet" och i ett brev skrev han "Det luktar rutten skit af Sverige (sic!) ända hit ner ibland".

"Kvinnohatet"

Strindberg har rykte om sig som kvinnohatare vilket grundar sig både på *Giftas* och boken *En dåres försvarstal*. *Giftas* var ett svar på Henrik Ibsens pjäs *Ett dockhem* där Nora lämnar ett kärlekslöst äktenskap för att finna sin egen väg i livet. Det kan tyckas självklart i dagens samhälle men gick helt emot de rådande borgerliga värderingarna.

I *Giftas* propagerar Strindberg mot den moderna "kulturkvinnan" och förespråkar ett ideal från bondesamhället med en tydlig uppdelning mellan könen. Denna traditionella syn på könsroller avspeglade sig dock inte i hans privatliv. Han var gift tre gånger och alla hans fruar var självständiga och driftiga kvinnor med egna karriärer.

Det sägs att Strindberg var besatt av att göra fruar och vänner till dödsfiender. De beskrivs som fula, trollpackor, tjuvar, homosexuella, alkoholister och förfalskare. I *En dåres försvarstal* utmålar han sin exfru Siri von Essen som en galen alkoholist som är otrogen med kvinnor. Men som titeln antyder är författaren medveten om att det inte är en självklarhet vem som är mest galen. Den här boken gav Strindberg rykte inte bara som kvinnohatare utan även som psykiskt sjuk. Det är också ett exempel på hur Strindberg använde skrivandet för att överdriva och fördjupa privata konflikter. Han lär ha sagt: "Akta dig din jävel, vi ses i min nästa roman."

Danmark, Berlin och Österrike

Strindberg kom till Danmark strax före den danska premiären på pjäsen *Fadren*. I pjäsen bryter Laura ner sin man genom att påstå att han inte är far till deras barn. I Danmark bodde Strindberg på en förfallen herrgård som ägdes av en fransk grevinna. Det talades om att hon hade en relation med en av sina anställda och man tror att det var detta som gav inspiration till pjäsen *Fröken Julie*. Denna pjäs fick sin urpremiär på en teater han startade tillsammans med sin fru Siri von Essen. I *Fröken Julie* utspelas en maktkamp både mellan könen och klasserna; Julie är könsmässigt underordnad men klassmässigt överordnad.

År 1892 flyttade Strindberg till Berlin som han kallade "min andra födelsestad". Här fylldes livet med festande, kemiska experiment, foto-grafering och musicerande. Strindberg målade också och ställde ut tillsammans med konstnären Edward Munch. Det var i Berlin han fick sitt internationella genombrott som dramatiker. Han gifte sig med Frida Uhl och bosatte sig tillsammans med henne hos hennes föräldrar i Österrike. Detta äktenskap blev dock kortvarigt och när *Fröken Julie* gjorde succé i Paris bestämde sig Strindberg för att flytta dit för att följa upp sina framgångar.

Det var Strindberg som översatte barnvisan *Bå, bå, vita lamm* (från engelska).

Paris – igen

I Paris blev Strindberg omtalad, både som författare och kemist. Han beskrevs som "den store svenske kemisten" och fick läggas in på sjukhus flera gånger på grund av att han experimenterade med giftiga ämnen som svavel. Förföljelsemanin nådde sin höjdpunkt och Strindberg beskrev i verk som *Inferno* och *Ockulta dagboken* hur han såg mystiska samband överallt och beskrev även sina långtgående experiment inom alkemin, "vetenskapen" om hur vanliga metaller kan omvandlas till guld.

Åter till Sverige

Även i Sverige hade Strindberg många olika adresser, vilket delvis kan förklaras av att bostadsmarknaden såg annorlunda ut. När han på sommaren flyttade ut i skärgården sade han upp sitt hyreskontrakt och sökte en ny bostad när hösten kom.

Med *Fadren*, *Fröken Julie* och andra pjäser blev Strindberg tillsammans med Ibsen en betydande representant för psykologisk realism där individernas psykologiska drivkrafter, både medvetna och omedvetna, driver dramat framåt.

I slutet av sitt liv influerades Strindberg av österländsk religion och mystiker som Swedenborg. Detta avspeglas i *Ett drömspel* där den psykologiska realismen lämnas för en mer experimentell och nyskapande stil med upprepningar och glidningar mellan fantasi och verklighet. Guden Indras dotter kommer ner till jorden för att se hur människorna lever och upprepar gång på gång frasen "Det är synd om människorna". Indras dotter spelades på premiären av Strindbergs sista hustru Harriet Bosse.

Strindberg ansågs som en kandidat till Nobelpriset. När det år 1907 istället gick till Selma Lagerlöf gjordes en privat insamling. Pengarna överlämnades under högtidliga former som ett folkets Nobelpris. Strindberg själv kallade det för ett "anti-Nobelpris". Han gav tydliga instruktioner om att hans begravning skulle ske som en fattigbegravning, utan musik eller högtidliga tal. Trots detta följdes han till den sista vilan av både kungligheter, politiker och en stor folkmassa.

Textboken s. 300-304

Arbeta i grupprum:

Gå igenom texten. Finns det ord som behöver översättas?

D Välj ut 3 saker om Strindberg som du tycker är intressanta.
Jämför med några andra.

Känner ni till barnvisan: *Bä, bä, vita lamm*?

Bä, Bä, Vita Lamm
Children's Song
(Swedish)

Bä, bä, vita lamm,
har du någon ull?
Ja, ja, kära barn,
jag har säcken full!
Helgdagsrock åt far
och söndagskjol åt mor,
och två par strumpor
åt lille-, lillebror!

Baa, Baa, White Lamb
Children's Song
(English)

Baa, baa, white lamb,
Have you any wool?
Yes, yes, dear child,
A whole sack full!
A holiday coat for father,
A Sunday dress for mother,
And two pair of socks
For baby brother.

lan

Det var Strindberg
som översatte barnvisan
Bä, bä, vita lamm (från
engelska).

Mer om: *Bä, bä, vita lamm*

"Bä, bä, vita lamm" är en [barnvisa](#) av [Alice Tegnér](#), som publicerades första gången 1892 i sångsamlingen [Sjung med oss, Mamma!](#).^{[1][2]} Visan bygger på den engelska barnramsan "[Baa, Baa, Black Sheep](#)" som publicerades 1744. År 1872 översatte [August Strindberg](#) ramsan till svenska, med titeln *Bä, bä, svarta lam*,^[3] på uppdrag av [Bonniers](#). Den tonsattes senare av Alice Tegnér, och titeln ändrades till *Bä, bä, vita lamm*. Från Sverige spred sig sången på 1900-talet även till [Norge](#), där den på [bokmål](#) är känd som *Bæ, bæ, lille lam*.^[4]

Till nästa lektion

En låt

Manon Lamartine

Vinna guld

Övningsboken s. 196-197